

С.Ю.ПАВИЦЬКА

Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова, Одеса

**СИСТЕМНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ОСВІТИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН**

У поданій статті розглядаються поняття “система” та “системний аналіз”; аналізується освіта як система, що набуває глобального характеру та визначаються її параметри; робиться спроба визначити концепт, структуру та субстрат системи освіти у соціокультурному просторі.

Ключові слова: освіта, культура, система, системно-структурний підхід, параметричний аналіз, системні дескриптори, концепт, структура, субстрат, навантаженість.

Вступ

Сучасний світ інтенсивних трансформацій та час глобалізаційних змін потребує розглядати освіту в якості системи, що надає можливість визначити навантаженість сучасної освіти в умовах складності. Інтенсивне впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освіту висуває нові вимоги, щодо формування сучасної особистості, здатної швидко та гнучко реагувати в умовах невідомого розвитку соціуму. Дослідження освіти як складної високодинамічної системи стає однією з найактуальніших проблем філософсько-методологічної рефлексії. Проведення системного аналізу освіти, який входить до галузі філософських досліджень, являє собою спеціалізовану методологію, яка має загальнонаукове значення. Цінність використання цієї методології полягає в тому, що вона надає можливість обґрунтувати структурну організацію будь-якого об'єкту, навіть того, де раніше формалізація була неможливою.

Мета статті: дослідити феномен освіти з позицій системного обґрунтування та визначити його безпосереднє навантаження.

Обговорення проблеми. Філософія освіти звертає не аби яку увагу на розглядання поняття «системи», яке відіграє дуже значну роль у врегулюванні біфуркаційних процесів, що виникають в освіті. Якщо провести дискурс в історію зародження філософської думки та формування поняття «науки», то саме систематизація накопичених знань стала джерелом створення впорядкованості інформаційного навантаження соціокультурної дійсності. На сьогодні існує безліч визначень щодо поняття «система». В античній філософії поняття «система» було представлено як онтологічне тлумачення впорядкованості та цілісності буття. В Стародавній Греції була сформульована теза про те, що ціле більше суми його частин, тобто система означає щось більше, ніж сукупність її елементів. Стоїки розуміли систему як світовий лад, тобто вони звертали увагу на іншу системну якість, а саме на впорядкованість, яка може бути визначена лише при аналізі зв'язаності елементів, що утворюють систему.

Розробка ідей системності знань зустрічається в роботах Евкліда,

Піфагора, Платона, Аристотеля. Уявлення про системність буття розглядалася у системно-онтологічних концепціях Б. Спінози та Г. Лейбніца. Принципи системної природи знань розроблялися і в німецькій класичній філософії І. Кантом та Г. Гегелем. Також багато праць присвятили філософській методології вивчення систем як складних об'єктів, що розвиваються, і представники марксистської філософії. У зв'язку із створенням еволюційної теорії Ч. Дарвіна, теорії відносності А. Ейнштейна, розвитку квантової фізики та структурної лінгвістики виникла потреба в розробці оперативних методів аналізу системи. Тут ми можемо зазначити таких вчених як Богданова А.А., Вернадського В.І., Котарбинського Т. та інших. Більш глибокі дослідження в галузі системного підходу і загальної теорії систем починаються приблизно з середини 20 століття та пов'язані з такими іменами як Садовський В.М. та Юдін Е.Г. Запропонована у кінці 40-х років Берталанфі Л.Ф. програма побудови «Загальної теорії систем» стала однією з перших спроб узагальненого аналізу системної проблематики. Також поняття системи та системного підходу були розкриті у роботах Авер'янова А.М., Анохіна П.К., Холла А., Гослінга У., Акоффа Р., Уотта К., Уйомова А.В. та інших.

Історичне формування поняття «система» з середини ХХ сторіччя стає одним з ключових філософсько-методологічних та спеціально-наукових понять. У новітньому філософському словнику поняття «система» тлумачиться як «категорія, що визначає об'єкт, який організований в якості цілісності, де енергія зв'язків між елементами системи збільшує енергію цих зв'язків з елементами інших систем, та, що задає онтологічне ядро системного підходу» [1, с. 619]. Отже, можна сказати, що під системою розуміється сукупність елементів, що перебувають між собою у відношеннях і зв'язках та утворюють певну цілісність і єдність. Одним із факторів, що визначає систему є поняття «структура». Під структурою розуміється сукупність стійких відносин та зв'язків між елементами. Саме тут слід зауважити і про загальну організацію елементів, і про їх просторове розміщення, і про зв'язки між етапами розвитку і т. ін. Однак, структура - це, перш за все, закономірні зв'язки елементів, серед яких найбільш суттєвими є інтегровані зв'язки. Проте, якою б визначальною не була роль структури в обґрунтуванні природи освіти, неможна нехтувати значимістю самих елементів. Елементи визначають характер зв'язків у середині системи. Природа та кількість елементів обумовлюють структуру їх взаємозв'язку. Отже, елементи це матеріальні носії зв'язків та відношень, що складають структуру системи. Тому, якість системи визначається саме її елементами - їх природою, властивостями, кількістю, а також і її структурою - їх зв'язками та взаємодіями. Отже, під елементом ми розуміємо дедалі нерозкладний компонент системи при фіксованому способі його розглядання. В інших умовах елемент буде розглядатися як підсистема, яка використовується для аналізу складноорганізованих систем та систем, що саморозвиваються. Це відбувається тоді, коли між елементами та системою є «проміжні» комплекси, більш складні, ніж елементи, але менш складні, Павицька С.Ю., 2012

ніж сама система. Вони поєднують у собі різні частини системи, які у своїй сукупності здатні до здійснення єдиної програми системи. Підсистема як елемент системи, в свою чергу, стає системою по відношенню до елементів, що її складають. Аналогічний процес можна спостерігати і з відношенням між поняттями «система» та «елемент», коли вони переходять один в одного, що наголошує на тому, що вони є відносними.

Відповідно до загальної теорії систем (ЗТС), «система – це реальна або мисляча сукупність частин (елементів, сутностей), цілісні властивості яких визначаються зв'язками (відношеннями, взаємодіями) між частинами. Система – це органічна множина взаємодіючих елементів» [2, с. 44]. Якщо досліджувати освіту з позицій системно - структурного аналізу, то виникає необхідність в поясненні гносеологічної основи самого системного методу.

Про актуальність системного методу дослідження говорять Блауберг І.В., Каган М.С., Пунченко О.П., Цофнос А.Ю., Юдін Е.Г. та багато інших. «Системний підхід, – зазначає Пунченко О.П., – виступає як напрям методології дослідження, в основі якого покладено розглядання об'єкту як цілісної множини елементів у сукупності відношень та зв'язків між ними, тобто розглядання об'єкта як системи» [3, с. 200]. При цьому слід розуміти, що головним в системному підході дослідження є вивчення не самих елементів, а зв'язків між ними, що, в свою чергу, обумовлює більш високий, ніж просто предметний спосіб пізнання. «Методологія, специфіка системного підходу, - відмічає Пунченко О.П., - визначається тим, що він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і забезпечує її механізми, на виявлення різноманітних типів зв'язків об'єкта та зведення їх в єдину теоретичну картину» [3, с. 206]. Можна сказати, що при системному підході будь-яка система розглядається як сукупність взаємопов'язаних елементів. «Його сутність вбачається у реалізації вимог загальної теорії систем, згідно якої кожний об'єкт в процесі його дослідження повинен розглядатися як велика та складна система, і, одночасно, як елемент більш загальної системи» [3, с. 201]. Проводячи дане дослідження, ми вирішили скористатися системним методом дослідження, а саме системно-параметричним методом ЗТС. Параметричний варіант ЗТС виходить з того, що головне - це специфічні системні властивості, тобто параметри, а точніше зв'язки цих параметрів. І це дійсно так, адже досліджуючи предмет та природу його буття, необхідно вивчати не стільки самі елементи, скільки зв'язки між ними, що і є основою системного методу. «При цьому системний аналіз відкриває один із шляхів до більш методологічної, технологічної, контрольованої раціональними засобами постановки пізнавальних задач не тільки у самій філософії, але і в інших галузях культури – в педагогіці, філології, психології, юриспруденції, культурології, наукознавстві та ін.» [цит. по 4]. У нашій роботі такою пізнавальною сферою є освіта, яка має дуже складну як онтологічну, так і гносеологічну природу. Освіту ми експлікуємо як відкриту динамічну систему трансляції наукового та соціокультурного досвіду попередніх поколінь, а також як джерело формування високорозвиненої гармонійної особистості, що

знаходиться в процесі постійного саморозвитку. Отже, важливу роль для освіти відіграє рівень освіченості особистості, що, в свою чергу, і визначає стратегічний напрям розвитку всього соціуму. Окрім того, освіта являє собою багаторівневу та багатомірну конструкцію, що дозволяє нам говорити про неї як певний складний, і, в той же час, цілісний державний апарат, що стає головним механізмом, через який відображується організація та управління усіма сферами соціуму. Системний метод може працювати в будь-яких галузях знань, що відповідає принципу універсальності параметричної ЗТС, яка має свою логіку, закони, методи, мову логіки, що наголошує на необхідності використання системного методу. Галузь, яку ми пропонуємо досліджувати, є складною системою, і, на наш погляд, саме завдяки параметричній ЗТС ми зможемо зробити системний аналіз освіти в світі культури, тому як саме в цій системі розглядаються більш ефективні трактування цілісності і складності системного навантаження освіти.

Освіта є системою, тому як вона має свою структуру та складається з певних структурних елементів. Однак, на жаль, освіту ми завжди розглядали одномірно та не помічали інших її якостей. Освіта завжди розумілася як цілеспрямований процес навчання та виховання людини. Це був певний об'єм систематизованих знань, умінь та навичок, якими оволоділа людина в процесі освіти. Тому, зараз є дуже актуальним подивитися на освіту з іншого боку, більш детально проаналізувати її механізм та встановити певні зв'язки між її складовими елементами. Сучасна освіта, на відміну від традиційної освіти, являє собою відкриту систему. Відкритою ми її називаємо тому, що протягом всього існування людства освіта розширювала свої межі, в зв'язку з її постійним інформаційним навантаженням. «Відкритість пізнання дозволяє зробити висновок, що об'єкт пізнання не є безпосередньою та очевидною даністю повсякденного досвіду як знання, що тут присутня скоріше проекція, задумка, перспектива певних ідей розуму, відповідно сам такий об'єкт підлягає зміні в ході подальшого пізнання по мірі зростання методів та прийомів науки...» [5, с. 403]. Освіта постала перед нами як гнучка та універсальна система, що надає їй можливість дуже швидко адаптуватися до вимог соціуму. Соціум трансформується, а освіта, в свою чергу, відображує всі ці трансформаційні процеси. Слід зазначити, що гносеологічна обумовленість освіти відображує її багатогранну навантаженість, яка представлена різними аспектами буття соціуму: економічним, політичним, релігійним, естетичним, моральним, культурним, інформаційним, науковим і т.д. Все це обґрунтовує освіту як складну систему дослідження. Вона може розглядатися у двох аспектах – як складова системи культури і як окрема система. Якщо ми будемо говорити, що культура це система, то освіта, в свою чергу, буде являти собою її складову, поряд з побутом, що також транслює надбання соціуму через спосіб ведення господарства, через одяг, посуд та інше. Однак, в цьому випадку системність освіти не може бути самодостатньою та самоорганізованою, тому як проявляються вона лише в культурі. Отже, ми можемо розглядати освіту не в системі культури, а, навпаки, як систему, через яку і відображується

Павицька С.Ю., 2012

культура минулих років та створюється інша культура, що відповідає вимогам свого часу. Цей висновок дозволяє нам зробити параметрична ЗТС, головною тезою якої є те, «що будь-яка річ може бути представлена як система». При цьому, слід зауважити, що головним в цій системі є специфічні властивості (параметри), тобто певні зв'язки в цих параметрах. На наш погляд, саме такий підхід відкриває великі перспективи у подальшому розвитку філософії освіти. Ми пропонуємо досліджувати освіту як окрему систему, тому як вона систематизує, реалізує та транслює культуру людини і культурну реальність, та визначити її за допомогою системно-параметричного методу, який використовує дві трійки категорій – річ-властивість-відношення (m, P, R), визначене-невизначене-довільне (t, a, A). Якщо дотримуватися принципу системного підходу, що «будь-який об'єкт можна представити у вигляді системної моделі», то і освіту із її складною будовою можна розглянути як систему. Освіта, що виступає в якості об'єкта дослідження, обов'язково має внутрішні (між елементами освіти) та зовнішні (між освітою та іншими сферами духовного буття соціуму) відношення. Звичайно, цьому відношенню притаманна певна властивість, що виражається в якості комунікативної раціональності. Таким чином, для того щоб зрозуміти цей механізм зв'язаності, необхідно описати цю систему, тобто використати системні параметри першого та другого рівнів, а саме визначити її субстрат, концепт та структуру.

Освіта може бути представлена у вигляді системно-параметричних моделей із тим або іншим набором системних параметрів. Принцип універсальності системного методу це дозволяє зробити. Їх можна визначити, скориставшись поняттями системи, що надав Уйомов А.: «Будь який об'єкт є системою за визначенням, якщо в цьому об'єкті реалізується деяке відношення, що має певну властивість» [6, с. 37]. Таке визначення передбачає роботу з атрибутивним концептом системи. Під поняттям «концепт» розуміється «певна властивість, заздалегідь визначений сенс, заздалегідь відомі суб'єкту цілі, якась вихідна інформація, що існує для системного уявлення об'єкту, на яку об'єкт, що пізнає, спирається. Структура являє собою системоутворююче відношення – таке, що воно відповідає прийнятому концепту. Субстрат же – це сама річ, що представлена у вигляді системи, зокрема її елементи» [цит. по 4]. Тобто, в концепті відображується сенс, що відкриває внутрішню визначеність об'єкту дослідження. Структура показує спосіб зв'язку елементів, що складають систему, а субстрат розкриває природну обумовленість системи, що визначається концептуальним навантаженням.

Складність існує у розрізненні концептуального і структурного рівнів у системній моделі. По-перше, це полягає у складній природі концепту системної моделі освіти. По-друге, складність полягає і в тому, що системні дескриптори – субстрат, структура та концепт тісно пов'язані між собою. По-третє, в системно-параметричному методі розглядаються такі види системних зв'язків як атрибутивні та реляційні [7, с. 92-103]. Отже, концепт системи може бути атрибутивним, або реляційним, залежно від типу

системного опису. Атрибутивний концепт – це певна властивість, яка повинна задовольняти відношенню в системі. Реляційний концепт – це довільне відношення, що задовольняє властивостям, що притаманні предмету, який визначається як система. Відношення, що задовольняє атрибутивному концепту, називається реляційною структурою. Атрибутивній структурі задовольняє реляційний концепт. Носій або реляційної, або атрибутивної структури називається субстратом системи. Залежність субстрату від структури та концепту можна розглянути як певну навантаженість. Використовуючи параметричну ЗТС, можна побудувати модель механізму навантаженості субстрату, вираженого у змісті освіти.

В системно-параметричному методі виявляються три рівні – концептуальний, структурний та субстратний, які взаємопов'язані між собою так, що концепт системної моделі визначає і надає значущості структурі системи (атрибутивної або реляційної), що інтерпретує субстратний рівень. Суворі ієрархічність взаємозв'язків між системними дескрипторами відповідає складній будові системи освіти. Наперед фіксована, визначена властивість називається атрибутивним концептом системи. Відношення, що має цю властивість, тобто задовольняє йому, називається реляційною структурою. Сам об'єкт, на якому реалізується структура, буде названий субстратом системи [8, с. 37]. Структура, субстрат і концепт – це дескриптори досліджуваної системи.

На наш погляд, у системних параметрах першого рівня, тобто в системних дескрипторах, субстратом системної моделі освіти, де реалізується система, може бути сама освіта; структурою даної системи є взаємозв'язок елементів субстрату системи: процеси навчання та виховання, які задовольняють концепту системи. Дослідження типу цього взаємозв'язку відображується в концепті системи, що заключає у собі трансляцію наукового та культурного потенціалу соціуму, тому як це фіксована та визначена властивість даної системи. Проте слід зауважити, що будь-яке системне обґрунтування є процедурою, яка потребує суворого та послідовного спрямованого руху від визначеної властивості – концепту (Р) до деякого відношення – структури (R), а потім і до субстрату (m) за схемою $P - R - m$. Що стосується самого визначення поняття «освіти», то, на наш погляд, його можна більш точно і адекватно визначити в тому випадку, якщо знайти і виділити систему, в якій вона аналізується або якою вона є. Така подвійність у розгляді освіти ускладнює задачу її визначення. Але, з іншого боку, системний підхід дозволяє нам більш точно і правильно відобразити і подолати складнощі у розумінні сутності поняття «освіти» та її навантаженості.

Використовуючи формалізацію системної мови і параметричну загальну теорію систем можна розглянути види навантаженості системи освіти. Для цього потрібно виділити системну зв'язаність шарів знання, що навантажують освіту. Види навантаженості в рамках системного аналізу можна представити у вигляді: концептуальної, структурної та субстратної навантаженості освіти. Концептуальна навантаженість освіти обумовлена

тим, яким чином відбувається трансляція наукового та культурного потенціалу соціуму. В першу чергу, це здійснюється завдяки класичній системі навчання, яку запропонував Ян Амос Каменський – класно-урочну систему навчання. Однак, глобальна інформатизація та комп'ютеризація суспільства пропонує інші шляхи трансляції, а саме інтерактивне навчання, або як його ще називають дистанційне навчання. Проте, такий вид трансляції вимагає від суб'єкта освіти певної компетенції. Актуальним є переосмислення лінійного принципу навчання по напрямку від простого до складного, якщо говорити про зміст освіти. Настав час, коли освіта стала розумітися як нелінійна система. Це означає, що потрібно на кожному етапі навчання забігати то вперед, то повертатися назад, проте набуття знань звичайно повинно відповідати віку людини. Авторитарний підхід викладача в освіті, як носія знань, змінюється на організаторсько-управлінську роль викладача в освітньому процесі, коли обидва суб'єкти освіти є пошукачами знань та істини. Методика викладання матеріалу повинна бути спрямована на розвиток у суб'єктів освіти гнучкого критичного мислення та стирати шаблонні стереотипи. Матеріал, який подається повинен мати великий обсяг та бути різноплановим, проте опитування повинно здійснюватися диференційовано, що з кола однакових можливостей виділить індивідуальні способи їх реалізації. Старий підхід у процесі озброєння знаннями є дуже нераціональним, адже знання мають певну цінність, котра виражається у її значущості поки вона актуальна, а світ дуже швидко змінюється і це вимагає нових знань у нових умовах. Отже, важливими стають не самі знання, а методологія їх отримання. Структурну навантаженість освіти можна обґрунтувати не лише через такі елементи як навчання та виховання, що визначають гармонійний розвиток особистості, але й через рівні освіти: бакалавр – магістр; розгалужену систему дисциплін: природничі, гуманітарні, технічні; через багаторівневий спектр навчальних закладів: школи, коледжі, ВУЗи тощо.

Освіта у своїй структурі має дві головні, проте дуже різні складові, що знаходяться у тісній взаємодії один з одним: навчання та виховання. В процесі виховання суб'єкт освіти збагачує свій досвід принципами життя, щоб співіснувати в гармонії з соціумом, що формує особистість через взаємодію з культурою. Процес навчання надає можливість людині здобути знання про світ та усвідомити свою безпосередню єдність з природою. Проте, окремо вони розглядатися не можуть, адже руйнується принцип формування цілісності та всебічності у людині, яка завжди була центром дослідження в процесі пізнання. Окрім того, метою процесів навчання та виховання у нелінійній системі освіти стає не передача обмеженої сукупності знань, яка спрямована на вирішення вузького кола питань в межах своєї спеціальності, а оволодіння механізмом самостійного опанування лише корисних якісних знань, що відповідають усім вимогам сучасних наукових досягнень. Тобто цінність самопізнання та комунікації стають головною рисою особистості, що формується в процесі освіти. Субстратна навантаженість освіти стає зрозумілою, коли розглянути певну

залежність субстрату від концепту та структури. Освіта може виступати субстратом системи. Над субстратом розташовується структура, яка навантажує собою освіту. Але і структура, у свою чергу, навантажена концептом. А це значить, що субстрат навантажений і структурою, і концептом, тобто йдеться про подвійну навантаженість освіти. Основними структурними елементами освіти є навчання та виховання особистості. В результаті ми маємо гармонійно розвинену особистість як на рівні психічному, так і науковому та культурному. В свою чергу, через процес навчання відбувається трансляція наукового потенціалу соціуму, а завдяки процесу виховання відбувається трансляція культурного надбання людства. Разом ці два процеси створюють психічно здорову людину та особистість, яка зможе адекватно орієнтуватися в цьому світі та активно впливати на його перебудову. Якщо ми говоримо про процес навчання, то тут слід виділити три діаметрально протилежних напрямки – природничий, гуманітарний та технічний, що озброюють людину якісно різними видами знань, тобто відбувається процес інтелектуалізації особистості. Говорити про пріоритетність одних, ігноруючи при цьому інші, на наш погляд, є не коректним, тому як це руйнує гармонію творення освіченої людини. Щодо процесу виховання, то він здійснюється на двох рівнях – суспільному та особистісному. При цьому вони обумовленні властивістю взаємопроникнення та відображуються у своїй протилежності. На суспільному рівні передбачається проходження індивідом процесу соціалізації, що формує особистість, яка зможе існувати в даному суспільстві, опанувавши всі необхідні норми життя. Що стосується особистісного рівня, то тут вбачається процес самовиховання особистості, коли людина починає самостійно відчувати потребу в формуванні нових моральних або естетичних якостей життя, чи намагатися зберегти традиції пращурів, які, нажаль, суспільство почало інтенсивно втрачати, у зв'язку з інтенсивним технократизмом.

Уйомов А. пропонує ще одне визначення системи: «Будь який об'єкт є системою за визначенням, якщо в цьому об'єкті реалізуються деякі відношення, що знаходяться у заздалегідь заданому відношенні» [6, с. 42]. Однак, тут вже ми маємо справу з реляційним концептом, де його відношенню повинна задовольняти певна система, що, в свою чергу, буде мати атрибутивний характер. Щодо субстрату системи, то він виявляється як речі, які мають ці властивості.

Досліджуючи гносеологічну природу освіти та використовуючи системні категорії, наголосимо на онтологічному аспекті цієї проблеми. Системний розгляд починається із твердження, що «будь-яка річ може бути розглянута як система», але не можна заперечувати, що кожна річ, у першу чергу, має своє буття. На наш погляд, потрібно визначитися з такими властивостями, які характеризують речі як системи. При цьому слід зауважити, що «якщо ми з'ясовуємо відношення між дескрипторами даної системи – концептом, структурою, субстратом і т.д., то ми отримуємо атрибутивні системні параметри, а якщо нас цікавить відношення між

Павицька С.Ю., 2012

дескрипторами різних систем, то ми будемо вивчати реляційні системні параметри» [6, с. 55]. Вибір особливо важливих параметрів при аналізі тих або інших систем залежить від тієї галузі знання, в якій знаходяться ці системи. Якщо говорити про атрибутивні системні параметри, що визначаються як «фіксовані значення такої ознаки, за якої об'єм поняття «система» може бути розділений на класи, які, по-перше, не перетинаються один з одним і, по-друге, спільно вичерпують об'єм поняття «система»» [6, с. 57]. Ці параметри запропонував Уйомов А.І.: розчленованість, завершеність, іманентність, мінімальність, центрованість, детермінованість, стаціонарність, стабільність, надійність, регенеративність, варіативність, однорідність, валідність, автономність, унікальність та інші. Проте, існує інший тип параметрів, а саме реляційні системні параметри. Реляційні системні параметри – «це набір деяких відношень, а саме таких, що будь-які системи знаходяться в якомусь відношенні з цього набору» [6, с. 132]. Наприклад, параметр «ізоморфізм» встановлює «взаємно-однозначну відповідність так, що системоутворююче відношення однієї системи може бути «переведене» в таке саме відношення іншої системи, можливо з іншими елементами. При цьому можна здійснити аналогічний зворотний «переклад»» [6, с. 132]. У випадках, коли відповідність встановлена лише в одну сторону, говорять про гомоморфізм. Так само можна говорити про збіг як структур, так і субстрату. Безумовно освіта за своєю суттю є ізоморфною, якщо ми будемо розглядати її у системі культури. Це обумовлено тим, що за концептом обох систем відбувається трансляція знань соціуму, що є обов'язковим для формування такої людини, яка буде гармонійно розвиненою, що забезпечить подальший розвиток всього людства вб'ік впорядкованості, а не хаосу, в якому ми опинилися.

Висновки

Таким чином, застосування системно-структурного методу щодо аналізу системи освіти стає актуальним та перспективним напрямком у сучасній методології науки. Аналіз освіти за допомогою цього методу надає змогу більш глибоко зануритися у сутність цього соціокультурного феномену. Системне осмислення освіти дозволяє нам по-іншому подивитися на історію освіти, на освітні парадигми, що змінювалися відповідно новим вимогам соціуму, та, взагалі, вирішити проблему навантаженості сучасної освіти. Використання параметричної системи, надає можливість встановити загальну картину як онтологічної, так і гносеологічної сторони освіти. Ми бачимо, що саме системно-структурне визначення освіти розкриває усю її багатогранність та складність. Застосування цього методу дослідження надає підстави цілісного та всебічного обґрунтування освіти як соціокультурного феномену, що є дуже актуальним, на наш погляд.

Перспективи подальших наукових досліджень - дослідження освіти з позицій синергетичного підходу.

Список літератури

1. "Новейший философский словарь" / Сост. А.А. Грицанов - Минск. Изд. В.М.Скакун, 1998. - 896 с.

2. Акімова Т.А. Теорія організації: учеб. пособ. для вузов / Т.А. Акімова. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 367 с.
3. Пунченко О.П. Образование в системе философских ценностей: Монография / О.П. Пунченко, Н.О. Пунченко. – Одесса: Печатный дом, Друк Південь, 2010. – 506 с.
4. Нерубаська А.О. Філософські пошуки, вип. XXVII / А.О. Нерубаська А. - Львів - Одеса: Cogito – Центр Європи, 2008. – 192 с.
5. Бейсенова Г.А. Проблемы образовательного знания в диспозитиве культуры / Г.А. Бейсенова. - Алматы: Искандиер, 2005. - 456 с.
6. Уемов А.И., Сараева И, Цофнас А.Ю. Загальна теорія систем для гуманітарієв / А.И.Уемов, И. Сараева, А.Ю. Цофнас. – Польша, 2001. – 276 с.
7. Сараева И.Н., Уемов А.И. Об алгоритмическом подходе к установлению общесистемных закономерностей. // Системный метод и современная наука / И.Н.Сараева, А.И. Уемов. - Новосибирск: НГУ, 1981. - С. 92-103
8. Уемов А. И. Системные аспекты философского знания / А. И. Уемов. - Одесса: Негоциант, 2000. – 160 с.

Надійшла до редакції 29.04.2012р.

С.Ю. ПАВИЦКАЯ

Одесская национальная академия связи им. А.С. Попова, Одесса

СИСТЕМНОЕ ОБОСНОВАНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ИЗМЕНЕНИЙ

В данной статье рассматриваются понятия «система» и «системный анализ»; анализируется образование как система, которая приобретает глобальный характер и определяются его параметры; делается попытка определить концепт, структуру и субстрат системы образования в социокультурном пространстве.

Ключевые слова: образование, культура, система, системно-структурный подход, параметрический анализ, системные дескрипторы, концепт, структура, субстрат, нагруженность.

S.PAVITSKAYA

Odessa A.S. Popov Academy of Telecommunications, Odessa

SYSTEM JUSTIFICATION OF EDUCATION IN CASE OF GLOBAL CHANGES

In the given article it is considered the concepts of “system” and “system analyze”; the education as a system which gets a global character is analyzed and its parameters is defined; it is done the attempt to define concept, structure and substrate of the system of education in social and cultural space.

Key words: education, culture, system, system-structural approach, parametric analysis, system descriptions, concept, structure, substrate, loading.